

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vso leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „
Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglašil in oznanila se račune po 7 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javno zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravištvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V edinost je ...

CESARJEVIČ RUDOLF.

Vsi narodi avstrijski trpé še vedno pod globokim utisom nenadne smrti našega cesarjeviča. Prve vesti, katere je prinesel službeni dunajski list, bile so pisane v prvem utisu, ko se je našlo mrtveca, a poznejša poročila še-le so prinesla prežalostno resnico. „Wiener Zeitung“ piše, da so se baš na ta utis oslanjale vesti o srčnem kapu, ter pravi nadalje: „Prisotni gospodje poklicali so z nujnim telegramom profesorja dr. Wiederhoferja v Mayerling, kamor se je poslednji s prvim vlakom odpeljal. Wiederhofer je mrtveca takoj preiskal in konstatoval, da ima na glavi veliko rano in da se je odkrnil precejšen kos lobanje, vsled česar je takoj nastala smrt. Konstatovalo se je, da je to strelna rana, pri postelji na strani ležal je izstreljen revolver. Leža revolverja ni dopuščala dvojbe, da je usmrčenje izvršilo se z lastno roko. Ker so cesarjevičevi sluge bili razdeljeni po stranskih poslopih in ker je cesarjeviču pridodajni sluga dobil nalog glede priredbe lova, ker je bil gradič vsled tega za malo časa popolnoma zapuščen, zato ni strela nihče čul.“

Zapisnik, katerega so sestavili postavno pozvani strokovnjaki o priliki razudenja trupla preblazega umrlega, slove:

Menenje.

1. Nj. c. kr. Visokost presvetli prestolonaslednik umrl je vsled razbitja črepine in sprednjih delov možganov.
2. Razbitje nauštalo je vsled strela, kateri je bil oddan iz neposredne bližine v sprednji del desnega senca.
3. Strel iz revolverja srednjega kalibra mogel je provzročiti omenjeno rano.
4. Kroglja se ni našla, ker je izstopila skozi votlino, katere se je konstatovala nad levim ušesom.
5. Brezdvojno je, da se je Nj. c. kr. Visokost sam ustrelil ter da je ostal takoj mrtev.
6. Prezgodnje zaraščanje ščitnih in križevnih kostij na črepini in izredna globočina utisa na lobanji in takozvanih „prstnih utiskov“ na notranji strani črepine, očitna plošnatost zamotov možganov in razširjenost možganske votline so patološke okoliščine, katere se nahajajo po izkušnji ob izrednih duševnih položajih in zatorej dopuščajo misliti da se je vršil čin v stanju duševne omračnosti.

Dvorni svetnik E. Hofmann l. r., profesor sodnjega zdravilstva.

Profesor dr. Ivan Kundrat l. r., predsednik patološko-anatomičnega zavoda, kot razparalec.

Profesor dr. Herman Wiederhofer l. r., domači zdravnik.

Prve, krive vesti o uzroku smrti cesarjeviča, katere so se širile iz Dunaja po službenih in neslužbenih poročilih, provzročile so mnogo zmešnjav in še več govoričenj, katero še danes ni potihnilo. Žalostno resnico sedaj vemo in ta nam je nov povod, da vskliknemo iz vse duše: Bog tolaži nesrečne stariše na prestolu!

Najnovejšo vest o katastrofi prinaša „N. Fr. Pr.“, kakor trdi, odžmerodajne strani:

„V ponedeljek dne 28. januarja odpeljal se je cesarjevič sam z Dunajskim fijakerjem v Mayerling. Njegova pot peljala je čez „Grünen Baum“ in Hochrotherd. Pri Badenu se mu je ustavil voz in ga dolgo ni bilo moč spraviti dalje, cesarjevič sam je napolnil vse moči, da je z lastno roko premaknil kolo, ki se je bilo udrlo v zemljo. Cesarjevič je bil silno utrujen, močno se je potil in čez nekaj časa začel ga je tresti mraz. Mraz ga je neprestano tresel, če tudi je cesarjevič z višine pri „Heiligenkreutzu“ hitro šel

peš v Mayerling. Tu je cesarjevič večerjal s princem Koburškim in grofom Hoyosom. Bil je vesel, a rekel je, da pojde zgodaj spat ker je nahoden, da se bode dobro spotil.

Drugi dan zjutraj (v torek) bil je napovedan lov. Cesarjevič ni prišel in se je opravičil, da zaradi prehlajenja ne more na lov. Princ Koburški in grof Hoyos lovila sta sama. Ko sta se vrnila, našla sta cesarjeviča mnogo boljšega, dolgi ponočni počitek mu je dobro del; bil je veselejši nego zadnji čas. „Bolje mi je“, rekel je „toda k obiteljskemu kosilu pa vendar še ne morem; opraviči me“, obrnil se je prosee k princu Koburškemu; izroči moj poljub očetu in materi, pozdravi mi Stefanijo in Liziko ter ne govori mnogo o mojem zdravju.“

Princ Koburški odpeljal se je takoj na Dunaj; ko je prišel, bila je cesarska obitelj zbrana pri kosilu. Bili so jako vznemirjeni, kajti mnogo povabljenecv ni bilo, če tudi je uže bila minula napovedana ura. Bilo ni cesarjeviča in cesaričinje. Ko je ustopil princ Koburški, šel mu je cesar vznemirjen nasproti reki: Za Boga, kje je pa Rudolf! Princ Koburški pomiril je očeta. „Cesarjevič je malo bolan, toda ni nobenega povoda za kake resne skrbi. H kosilu ne more, toda bode najbrž kmalu zavsem zdrav.“ To trenotje ustopila je cesaričinja, pokazala je brzojavko cesarjevičevo, v kateri jej pravi, da naj pojde brez njega k kosilu kajti, on se je prehladil, pa ni hudo bolan.

Drugo jutro, dne 30. januarja zvonil je cesarjevič ob 7. uri zjutraj kamornemu slugi Loscheku. Ko ta ustopi, ležal je cesarjevič v postelji ter mu je naročil naj vse pripravi za lov, ki bi se bil imel začeti v ponedeljek ob polu osmi uri. Loschek je imel vse urediti ter odposlati vozove na določena mesta. Kamorni sluga upal si je ugovarjati, da sam ostane v bližini Njega cesarske visokosti, pa velel bode lovcu, da vse priredi. „Ne! Ne!“ odgovoril je cesarjevič, „potem nastanejo le zmešnjavo“. Loschek moral je sam vse pripraviti. Cesarjevič ostal je sam. Ob polu osmih vrnil se je Loschek in je trkal na vrata, da bi cesarjeviču sporočil, da je vse pripravljeno. Iz cesarjevičeve spalnice ni bilo odgovora. Trkal je večkrat, toda zaman. Okolu osmih prišla sta princ Koburški in grof Hoyos v grad. Na njijino vprašanje po cesarjeviču odgovoril je Loschek, da Njega cesarska visokost, kakor se kaže, trdno spi; trkal sem večkrat, pa nesem dobil odgovora. Sklenili so še nekaj časa čakati, potem pa energičneje poskušati, da zbude cesarjeviča.

Ko so močneje trkali na vrata, pa ni bilo nobenega odgovora, začelo jih je skrbeti. Po kratkem posvetovanji sklenili so princ Filip Koburški, grof Hoyos in kamorni sluga, da odpro s silo vrata. S skupnim prizadevanjem se jim je posrečilo, da so odlomili srednjo obojnico in tako skozi luknjo segli na notranjo stran ključavnice ter odprli vrata.

Strašen je bil prizor, ki se je pokazal ustopivšim. Cesarjevič je v samej srajci ležal na postelji, zgornjo telo je viselo čez rob postelje, leva roka je visela doli, kakor bi bila zlomljena, dotikajoč se skoro tal ter na ustnih bile so videti kaplje krvi.

Prvi se je približal k postelji kamorni sluga Loschek ter je zakričal: „Jezus Marija, Njega cesarska visokost otrovala se je s strihninom!“ Hotel je namreč vedeti, da pri otrovanji s strihninom stopi kri z ust. Vsi trije so se umaknili prestrašeni v sosedno sobo. Tu se je sklenilo, da grof Hoyos odpotuje takoj na Dunaj, da sporoči na dvoru o katastrofi. Princ Koburški in sluga Loschek

sta pa hotela počakati oblastvene komisije in paziti na to, da se kdo poprej ne dotakne mrtveca in ne pojde v sobo. Poleg cesarjevičeve postelje stal je ročast svečnik, na katerem so bile sveče. Princ Koburški zapazil je skozi odprta vrata, da so sveče uže dogorele in se začenja plamen prijemat papirnih manšet. Da zabranita požar, šla sta princ in sluga še v sobo, v kateri je ležal mrtvec ter pogasnila sveče.

Glava je globoko visela. Iz usten je tekla kri, ki je rosila tla. Še le sedaj sta opazila, da ima strelno rano na čelu, da je glava razklana, in da desna, povešena roka drži revolver. S tem je bilo oprvrženo prvotno mnenje, da se je otroval.

V tem je grof Hoyos bil z vozom ostavlil Mayerling ter odpeljal se v Baden, od koder je hitro odposlal zdravnika, dr. Mühlertnerja na kraj nesreče, ter je dalje potoval na Dunaj. Prišedši na dvor, sklenil je strašansko vest najprej sporočiti cesarici. Prizadevajoč se, da opravi strašno nalogo kolikor se da prizanašajoč, naznanil je najprej, da je cesarjevič težko zbolel. Na prigovarjanje prestrašene cesarice, da naj pove natančnosti, povedal je, da je cesarjevič mrtev. Ko se je hotela oddaliti, da pove cesarju strašno vest, rekel je še: „Vašemu velečanstvu imam še nekaj strašnejega povedati: „Cesarjevič se je otroval“.

„Tega pa ne morem cesarju povedati“ odgovorila je cesarica. In res je cesar še le zvečer zvedel, da je cesarjevič z lastno roko končal življenje svoje.

Popoludne prišli so v Mayerling pri Badenu članovi zdravstvene komisije, katere je poslal najvišji dvorniški urad, da na mestu pregledajo, kaj se je zgodilo. Konstatovali so, da se je prestolonaslednik sam umoril, potem so pa položili mrtveca v krsto, katero so pripeljali z Dunaja. Vsa pisma vzeli so v varstvo. Bilo je več nedavno pisanih pisem, jedno na cesarja, jedno na cesarico in jedno na cesaričino, toda poslednje pisano bilo je uže pred osmimi dnevi.

O izidu komisije bilo je posvetovanje na dvoru, pri katerem se je sklenilo, da se resnica priobči javnosti, na kar je izšla znana objava v „Wiener Zeitung“.

Prihodnost Trsta.

II.

Morda bi tako velikanskih priprav za dobo, ko se odpravi svobodno pristanišče, niti ne trebalo, ako bi Trst imel še vedno nekdanjo veljavo. A Trstu nasproti se je zadnja leta lepo razcvetela Reka, kjer se tudi goji trgovina ter preti zadnja prekoraditi in poplaviti tržaško, kar ni pa nič čuda ako pomislimo, da je pot iz Reke v notranje avstrijske dežele mnogo krajša ter lega mesta sploh primernejša, da se raz-

PODLISTEK.

Begunec.

Povest. Spisal Janez Koren.

IV.

(Dalje.)

„Dreje mi rekajo in služim v M. . . . pri Gomilščeku uže tri leta, ter priganjam tu sem v Jankovec, odkar sta mi oče in mati umrla in nam vzel malo hišo nek neusmiljeni mož doli v vasi, radi malega dolga, katerega nismo mogli plačati. Ah kako bo Zora vesela, ko zve vse, kar se mi je danes pripetilo!“

„Dragi deček! ako poveš tvoji prijateljici, tudi če imaš največe zaupanje vanjo, zvedo gotovo ljudje v vasi, prijatelj pove prijatelju, ta zopet tretjemu in zopet sem v novi nevarnosti, da lahko zgubim življenje.“

„Toda ne povem nikomur o tej dogodbi in molčal bom, kakor da bi nič o vsej stvari ne vedel. Vaša rana vas menda boli; jaz vem za taka zelišča, po katerih se še tako huda precej zaceli.“

Precej nabere mladi zdravnik med bližnjimi grmi nekoliko zdravilnih peres,

vijajo še druge železnične proge v notranjost. —

Legat Trsta se v to malo podaje; mi imamo sicer prostorno in varno pristanišče, a mesto zidano je v kotlini, okroženej z hribovjem, radi česar je težko iz njega izpeljati krajše železniške proge, ki bi ga spajale z notranjimi deželami.

Znano je, kako nerodno je zidana južna železnica, ki mora delati veliko okrožico tje do Nabrežine, da pride na Kras, kar prometu z Trstom gotovo škodi. Ponejše čas se je sicer jelo misliti, kako bi se tej okolnosti prišlo v okom in na državne stroške osnovala se je Herpeljska železnica, po kateri je sicer pot v notranjost izdatno krajša, ali vendar ima marsikak tehničen nedostatek, ki je na škodo mestu in državi.

Zemljišče namreč, po katerem teče železnica, je preveč vzdignjeno in treba je pripeti po dva hlapona, da se odrine navadno natovorjeni vlak.

V zadnjem času začelo se je agitovati in moledovati za tauriško železnico, ki bi Trst neposredno združevala z Nemčijo ter bi izdatno prikrajšala pot iz te dežele k nam. Naravno je, da se tudi temu projektu, kakor vsakemu gmotnemu napredku Trsta, gospoda Lahoni protivi.

Reka je zadnji čas na trgovini mnogo pridobila. Zadosti nam je omeniti, da se trgovina z petrolijem v mnogo večji meri steka v ono mesto, kakor v Trst. Posušene česplje in slive, ki se v tolikej množini izvajajo iz Dalmacije, Bosne in Hercegovine, z katerimi je pred leti naše mesto imelo živahno trgovino, obrnole so se skoraj izključljivo v Reko. Enako se da trditi tudi o družih pridelkih. Tudi trgovina z lesom in dogami postala je v zadnji dobi v Reki živahna.

Niž menj važno ni izvažanje moke preko Reke v tuje prekmorske dežele. Minolo leto se je iz tega mesta razposlalo v razne luke zahodne Evrope do 1,161.868 kvintalov moke, v tem ko izvoz v l. 1887 ni presežal 755.986 kvintalov; kar kaže v l. 1888 lep naraščaj 405.882 kvintalov.

Vsa ta trgovina zedinjena je skoraj izključljivo v Reki. Te moke izšlo je samo v Brazilijo lanskega leta 214.616 sodov, ki so bili vkrcani deloma na Lloydove parnike, največ pa na parnike reškega društva „Adrie“ (153.590 sodov).

Iz tega je razvidno, kako zgublja Trst polagoma svojo trgovinsko odvažnost na korist ogerske Reki. Ako pa propada promet, propada z njim tudi odvažnost mesta tržaškega, o čemer bomo razpravljali v posebnem članku.

položi vitezu Jakobu na rano in mu zopet obveže ramo.

Ptujec poživil se je in okreplal in pastirček Dreje vodi rešenca zopet v vilenico.

V.

Obstanka ni mu, ni mu mira
In milosti mu ni nobene
Ivan Jenko.

Kakova sprememba. Vitez stanuje v temnej votlini. Kako lepo stanovanje je njegova grajščina Eulenburg! Pred hišo je lep vrt, na katerem raste lepo drevje in cvetice, a tu pečevje in bodeče trnje.

Vilenica je precej prostorna, a temna je. Dreje se trudi in lepša stanovanje Jakobu, kakor je znal in vedel. Nabere cvetice, s katerimi okiti stene, donese suhega listja in mahu ter napravi ob steni posteljo; tudi privali štirivoglati kamen od zunaj in napravi stol, na katerem naj bi počival vitez Jakob. Ker se mu zdi sedalo pretrdo, prevleče ga z mahom in zdaj se je sedelo uže bolje. Po otročjej razumnosti priredi in napravi ptujcu novo stanovanje, ter mu obljubi prinašati vsaki dan potrebnega živeža.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Strašna nesreča, ki je zadela našega presvitlega cesarja in vso cesarsko rodbino, se je tudi zvestih narodov nemilo dojmila. Od vseh stranij širne Avstrije dohajajo na Dunaj sožalni telegrami, v vseh mestnih zborih, v občinskih in okrajnih zastopih in drugih korporacijah se izraža globoka žalost na nenadomestnem zgubitku. S prva se je govorilo o nekem napadu na cesarjeviča, mislilo se je, da ga je kdo zavratno umoril, a „Wiener Zeitung“ prinesla je uradno poročilo, katero objavljamo na drugem mestu in iz katerega razvidimo, da si je prestolonaslednik sam končal življenje, ko se mu je hipno pomračila pamet. V zadnji čas je bilo cesarjeviču poznati, da je nenavadno razburjen in nervozen. Tudi v pismih, katere je zadnje dni pisal raznim osebam, kaže se ta razburjenost. Zadnje dni je prestolonaslednik večkrat izrazil bojazen, da čuti, da mu ni sojeno dolgo živeti. Da je nekako slutil bližnjo smrt, vidi se tudi iz tega, da je naložil sekijskemu načelniku g. Sögyenyiju, naj v slučaju njegove smrti uredi njegove papirje in pisma. A vse to so pripisovali samo hipni utrujenosti prestolonaslednikove in vest o njega naglej smrti prišla je tako nenadno, kakor strela iz jasnega neba. S prva se je zdelo vsakemu neverjetno, zato je bila žalost povsod tem večja, ko je bila grozna resnica uradno potrjena. Ker je bil naš cesarjevič priljubljen ne samo svojim narodom, ampak tudi na vseh tujih dvorih, bil bi pogreb sijajen. Nemški cesar hotel je priti sam na Dunaj, da skaže svojemu prijatelju zadnjo čast. Tudi drugi dvori so hoteli odposlati svoje zastopnike — in bilo bi se zbralo izvestno mnogo knezov na Dunaji, a cesar se je vsem zahvalil na sočutji, proseč, naj se ne udeleže osebno pogreba, ker bi jih v sedanjem duševnem položaji ne mogel vsprejeti. Pogreb je bil skromen. Prestolonaslednik je bil pokopan včeraj popoludne ob štirih v kapucinski cerkvi na Dunaji. Izmej tujih vladarjev udeležil se je pogreba samo tast cesarjevičev, kralj belgijski.

Bodoči avstrijski vladar bode za Fran Josipom I. njegov nečak Fran Ferdinand, sin cesarjevega brata nadvojvode Karla Ljudevita. Nadvojvoda Fran podedoval je po zadnjem vojvodi Modenskim imovino in ime Este. Iz tega so nekateri sklepali, da se je odrekel prestolnemu nasledstvu, kar pa ni res. Ko stopi na prestol, preide samo podedovana imovina in ime Este na njegovega brata nadvojvodo Otona, kajti naslednemu pravu se nadvojvoda Fran ni odrekel nikdar. —

Ne glede na vseobčo žalost, ki vlada povsod po državi vsled prerane smrti prestolonaslednika Rudolfa, začeli so madjar-

Minilo je več tednov. Vitez Jakob prihaja čedalje živahnejši in prostejši se čuti. Po dnevi zapušča temno stanovanje in se veseli z mladim rešiteljem pri čredi ovac. Ker Dreje nezna čitati, podučuje ga vitez, kupivši mu knjige in pisalno orodje. Dreje je kmalu znal čitati, pisati in drugo. Vsak dan veseli so vitez z svojim učenecem. Mnogo časa je minilo, od kar se ukvarja vitez z marljivim dečkom. Prišlo je vroče poletje. Evropski vladarji premagujejo mogočnega Napoleona in zvezdica rešitve prikaže se na obzorje vitezu Jakobu Eulenburgskemu. Težko je bilo v tem nemirnem času oditi in ubežati čez mejo, da bi bil le bližje morja, prost bi bil, a preveč je v sredini dežele. Za tako daljno pot trebalo bi mu čilega konja, kateri bi ga prenesel do željenega kraja.

Neko jutro pogovarja se vitez prav ljubeznivo z rešiteljem svojim, z Drejecem. „Dragi deček! meni ni mogoče več ostati v tem kraju, dobe me in kaznujejo naji oba. Kako ubežati, ker nimam nobenega pripomočka v to, oj! da bi le imel čilega konja, prenesel bi me tja — in svoboden

ski listi uže politične razprave o odnošajih mej Avstrijo in Oggersko pod bodočim vladarjem. Ti Madjarji, ki sedaj gospodujejo v Avstriji ter vodijo našo vnanjo politiko, niso še zadovoljni s tem, mariveč zahtevajo, da jim bodoči vladar bolje jamči za varnost njih državnega prava in dualizma. Madjarji bržkone slutijo, da so sedaj na vrhunci njih moči in slave in da se njih zvezda uže niža, zato so začeli delati na to, da si ohranijo oblast, katero so si pridobili. No, ako Bog da, je našemu cesarju prisojeno še mnogo let vladanja in on ne bode privolil, da bi se celokupnost države še bolj rušila. Nadejamo se, da bode delal baš nasprotno ter si prizadeval svojo državo spraviti v nerazrušljivo celoto, v katerej dobi vsak narod, kar mu gre ter ne bode več nobenemu, tudi Madjarom ne — dovoljeno, da brezobzirno teptajo druge narode, ki so jim slučajno pali v oblast. Te ideje pa ostavi tudi svojemu nasledniku na prestolu. Samo tem potem bode se razvijala Avstrija zdravo in krepko, kajti samo tedaj bodo vsi narodi zadovoljni in bodo mogli posvetiti vse moči zboljšanju blagostanja.

Vnanje dežele.

O položaju Rusije pišejo jako lepo „Novoje Vremja“. Ta list pravi, da so sedaj vse tuje države spoznale, da Rusija resnično želi miru. Posebno na Francoskem vidijo to. „Journal de Debats“ dokazuje, da je Rusija edina država, ki hoče mir. Odkar se je Rusija odtrgala od vseh zaveznikov, je nje politika ostala nespremenjena. Rusija hodi sedaj mirno svojo pot, ter služi le svojim interesom. Dokler je bila z drugimi zvezana, morala se, je navadno zaveznikom na ljubo odreči svojim koristim; ako bi bila pa trebala od zaveznikov podpore v tej ali onej stvari, pustili so jo vedno na cedilu. To je Rusija spoznala, osvobodila si je roke, ne briga se več za druge, temveč skrbi le za svoj razvoj. Da bi pa rušila mir, na to niti ne misli. Njej ni treba tujih zemelj, ima jih dovolj in ni jej treba sezati po drugih; nima se pa tudi nad nikomur maščevati, kakor Francija. Če je mir od nje odvisen, trajal bode tako dolgo, da jo kedo napade. Drugače je na Francoskem. Francozom sedaj ne kaže začeti vojske, ker so oslabljeni vsled notranjih bojev, a iskra maščevanja tli v srci vsacega Francoza in ko se bodo čutili močne dovolj, poskusijo izvestno osvetiti se Nemcem za poraz 1870 leta. Tudi Nemci ne morejo živeti v miru, dokler so njih nasprotniki še močni, naravno je zatorej, da se vedno pripravljajo na boj ter da so vsled tega obnememu miru bolj nevarni nego drugi. Prav tako tudi Italija željno gleda na to, kje bi si kaj pridobila in skoro želi, da se spopadeti Francija in Nemčija, meneč, da si o tej priliki prisvoji kaj novega zemljišča.

bi bil. Kako biga dobil, ne morem si misliti“.

„O prav lahko!“ odvrne deček ginjen. „Danes je v bližnjem trgu živinski semenj, tjakaj grem lahko, če hočete, vkupim ga in vam ga pripeljem.“

„Kaj res zamoreš kaj tacega storiti?“ vsklikne vitez, ali ga zamoreš brez vsake nesreče pripeljati? Ti si pastirec, ki se ukvarjaš samo z drobnico v tem kraju, bodeš mogel izbrati dobrega? Pomisli, da potrebujem jako čilega in močnega konja, kateri prehodi več ur na dan in zamore tudi v noči prestat. Tudi jezdit nisi vajon, lahko padeš raz njega in se ponebrečiš.“

„Ne bojte se gospod; jaz napravim vse po svojej moči, za tri ure imate uže konja.“

Še so pogovarjata med seboj; vitez svetuje Drejcu kako ravnati z konjem, kadar ga vkupi, kako na poti in drugo. Da mu petsto goldinarjev, katere zavije deček v svoj robec in odide. Z solzami v očeh gleda vitez za čvrstim dečkom, kateri zahaja tam za košatimi drevesi.

(Dalje prih.)

Zmaga Boulangerjeva ni imela do sedaj še onih posledic, kakor se je mislilo s prva. Prva seja po izvršeni volitvi je bila jako burna. A vladi se je vendar posrečilo pridobiti si večino v zbornici, ki jej je izrekla zaupnico. Floquet ostane na svojem mestu; morda odstopi kak minister, a vlada ostane še nadalje v rokah radikalne stranke. Zbornici je predložen zakonski načrt, po katerem bi bil spremljen volilni red. Vladni zakonski načrt tudi ustanovlja, koliko sme kandidat ali stranka k večjemu potrositi za agitacijo; kedor bi potrosil več, bil bi sojen zaradi podkupovanja. Tudi pravo agitacijo pospeševati z oglasi po oglih, hoče vlada omejiti, kajti v zadnji čas so Boulangerjevi pristaši v tem prekoračili že vse meje. Nabivali so nečuvane oglase po oglih, raznašali svoje liste in brošure ter je širili mej narodom; s tem so si pridobili večino. Republika sicer jamči za svobodo tiska in besede, a tako počenjanje vodi do anarhije; zato jo treba omejiti. Do jeseni ne boče dopolnilnih volitev. Jeseni bodo pa splošne volitve ter se boče bil odločilen boj mej republiko in njenimi nasprotniki. Republikanci se morajo zatorej dobro pripraviti, ako hočejo ohraniti sistemo.

Položaj Crispijevega ministerstva v Italiji ni več tako trden, kakor je bil; to so nam dokazale volitve v proračunski odsek. Zbornica je izvolila v ta odsek moža, ki niso tako zaljubljeni v Crispijevo politiko, da bi mu spregledali zlo gospodarstvo. Od 1881. leta naprej strašno propadajo italijanske finance, posebno pa, od kar se je Italija začela vpletati v afrikanke stvari. Proračun za 1888-89 leto kaže 192 milijonov frankov deficita, k temu pa treba prišteti še 269 milijonov iz prejšnjih let, ki niso bili všteti v dotične proračune. Za leto 1889-90 ima Italija, ako je proračun resničen, 90 milijonov deficita. Tega hoče ministerstvo vsaj deloma s tem pokriti, da začne štediti, in sicer pri vojski in civilnej upravi, deloma pa s tem, da zviša zemljiški davek, upelje davek na sol, poviša kolkovne pristojbine, obrtni davek itd. Kakor vidimo, se Italijanom ni bati, da vlada pozabi na nje.

Vlada z edinjenih držav v severni Ameriki je sklenila delati na to, da obvaruje samostojnost v Samovi. Nemci bi si namreč radi podvrgli one otoke v tistem oceanu, to pa Amerikancem ni po volji; poslali so tja že nekoliko vojnih ladij. Nemška vlada je napovedala vojsko tamonjemu kralju, Amerikanci ga bodo podpirali in lahko pride do spora mej zedinjenimi državami in Nemčijo. Avstralska zbornica je prosila angleško vlado, naj podpira Amerikance ter varuje neodvisnost otokov. —

DOPISI.

Dolina dne 2. februarja 1888. [Izv. dop.] (Volitev in novi župan) Ko je bila v 8. št. cenjene „Edinosti“ naznanjena žalostna vest, da je dolinski župan preminol, nastalo je ob enem vprašanje: „Kdo ga bo nadomestil?“

Po odloku c. kr. okr. glavarja, da se mora v 17. dneh odbor sklicati, povabili so g. svetovalci vse ude odbora dolinske županije k volitvi novega župana dne 9. feb. ob 9. uri predp. v občinsko dvorano.

Kratek je čas mišljenja in vprašanja posameznega, komu se boče naložilo in zaupalo težko breme; ali k temu pa je tudi kratek in lahek odgovor.

Gotovo, da se Vam že usiljuje in Vas podkupuje kak modrijan, kateri se šteje mej one, ki razumejo poleg materinega jezika še kaj drugega, ali pa še le tak, ki ni niti zmožen svojega jezika.

Zatorej, ne dajte se zaslepit! Poslušajte glas Vam dobro hotečih; volite moža, kojega imate v svojej sredi, koji je zvest sin svoje matere slave, poštenjak in v vsakem obziru dostojen mož! Ta mož je: Ivan Sanci in števil, 105; njega in edino

njega Vam priporočam, ker sem gotov in tudi Vas zagotavljam, da boče očetovsko vodil Vas in vso županijo! (Zanimamo se jako živo za ožje razmere v občini dolinske. Želimo iz vsega srca, da bi vrli Dočanje že dobili skoraj g. župana — bodi si ta, ali drugi, — kateri boče uredoval v našej slovenščini in ne v tujščini. V to pomoz Bog! Uredn.)

Iz Podgradskega okraja. 1. feb. 1888. [Izv. dop.] (V obrambo sumničenja v dopisu v 6. št. „Edinosti“ iz tukajšnega okraja.) Doznal sem že po odličnih osebah, predno sem čital navedeni dopis „iz Podgradskega okraja“, da se meni podtika tudi sedaj, kakor z raznimi poprejšnjimi „osobno-dovtipnimi“ dopisi sumničenja, da sem jaz pisec, oziroma somišljenec istega dopisa.

Tako krivično sumničenje ponavlja se mi do danes še v dopisu iz „Podgradske občine“, kakor pred mnogimi leti „o rifani cokli“ — „Pilatu“ — s kojim sumničenjem je šel žaljeni pokojnik „Pilat“ celo v večnost. Mnogo sem o tem pretrpel a iz srca sem mu odpustil.

Za mojim hrbtom, toda vsikdar, ne da bi bil jaz o tem vedel, lučali so in še lučajo kamenje na vse strani, a kakor dopisnika sumničijo vsestransko mene. Tega prenašati pa vsihdob mi ni več volja. Smem tu javno trditi, da iz moje roke še nikdar ni izšel dopis, kateri bi mogel katerokoli osebo najmanje žaliti. Širiti nemir in preprič po časopisih, studilo se mi je od vselej. Ako sem imel povoda javno hvaliti zaslužne osebe, obvestil sem to v nekaterih svojih dopisih, a grajati druge, ter tipati jim žilo, ne dopuščam mi miroljubna vest; to veselje prepuščam komur drago. —

Kaj naj bi moja malenkost brigalo, da-li je ali ni sedajni gospod sodnik Podgradski član ondašnjega bralnega društva? (Mislimo, da bi se za to vendar moral zanimati vsak rodoljub. Mi n. pr. obžalujemo, da g. sodnik ne sledi tudi v tem stopinje svojega predžastnika. Op. Ured.) — Meni in mnogo drugim pač to zadostuje, da je isti „plemeniti“ gospod sodnik v resnici časti in hvale vredna oseba, kajti v poldrugem letu svojega bivanja med nami skazal se je v uradu in izven urada pravičnega, prijaznega, postrežljivega in miroljubnega uradnika.

Da se pa gospodje ces. kr. uradniki tamčnjega bralnega društva ogibljejo, v to razpravo se moja malenkost tu tudi neče spuščati, vendar pa smem tudi trditi radi resnicoljubja, da velecenjeni gospod sodnik nikomur ne brani, pa tudi nikogar ne sili, da postane član bralnega društva, dobro vedoč, da je izven urada vsakdo sam svoj gospod. (Zakaj se ni ogibljala večina gg-uradnikov pod sodnikom gosp. Dejakom? Verba volant, exempla trahunt! Op. Ured.) Fran Wajšel

Domače vesti.

† Cesarjevič Rudolf. Vedno še trpe vsi narodi naše domovine pod grozno nesrečo, katera je zadela cesarsko obitelj in z njo nas vse. V najlepšej dobi moral je viteški cesarjevič v prerani grob, nad katerem tugujemo vsi, brezizjemno, prelivajoč solze prebitke žalosti. Iz vseh strani hitelo je ljudstvo na Dunaj, da vidi zadnjikrat priljubljenega prestolonaslednika na mrtvaškem odru. V črno prepreženej sobani stal je oder sredi neštivilnih rastlin, obdan z neizbrojnimi svečami in venci. Lice visocega pokojnika bilo je nespremenjeno. Na vznožju odra bili so izloženi na črnih blazinah redovi pokojnega, krona prestolonaslednikova, meč, klobuk nadvojvode in generalski klobuk. Mrtveca so stražili dvorni častniki. Občinstvu je bil dovoljen ustov v ponedeljek od 8. ure d. p. do 4. p. p. in v torek predpoludne.

Ob 4. uri prenesli so mrtveca v natančno predpisanemu redu v dvorno cerkev, od tod so ga prepeljali v cerkev kapucinov, kjer počivajo v rakvah njegovi pradedje. Akoprav je bilo po ulicah občinstva na tisoče in tisoče, vendar se ni godilo nobene nesreče in se mir ni kalil. V cerkvi so se zbrali Nj. Veličanstvo z nadvojvodi in nadvojvodinjam, zastopniki vseh evropskih držav, diplomatje, državni poslanci in dostojanstveniki. Ob 5. uri bilo je truplo zadnjikrat blagoslovljeno, potem se je preneslo v rakvo. Krsti so sledili Nj. Veličanstvo cesar, nadvojvoda Karol Ljudevit, Fran Ferdinand Este, Ljudevit Viktor, Fran Salvator, Friderik, princ Leopold bavarski in princ Filip Koburški. Nj. Veličanstvo cesar pokleknil je ginjen do solz k rakvi ter opravil molitev za večni pokoj svojega edinega sina. Kdo ve, kaj je trpelo očetovsko srce v tem trenutku?

Splošno žalovanje za Najvišji dvor, častnike in uradnike predpisano je za tri mesece počenši od 5. t. m. in sicer prvi mesec najglobokeje, drugi globoko in tretji na pol.

Na dan pogreba cesarjeviča vihrale so raz vseh javnih poslopij in na konzulatih, pri druhtvah in na mnogih privatnih poslopijih v Trstu zastave v znak žalosti. Popoludne bile so prodajalnice in delalnice zaprte; vse delo je prestalo. Ljudstvo je tožne pohajalo, kajti slehernega navdajala je turobna misel: Bog daj večni mir plemenitej duši našega Rudolfa!

Odbor političnega društva „Edinost“ ima redno sejo v nedeljo dne 10. t. m. ob 10. uri d. p. v prostorih „delalskega podpornega društva“ (Via Molin piccolo h. št. 1). Dnevni red: 1. Pogovor o bližjočej se volitvi. 2. Pogovor glede utoka na najvišje sodišče glede slovenske osnovne šole v Trstu. Pozivljajo se k seji vsi gg. odborniki in namestniki ter se nadejamo, da se snidejo v dopolnem številu.

Nova podružnica sv. Cirila in Metoda. Na dan 2. t. m. pozvali so Grečani rodoljube slovenske na shod v Ferlugovo gostilno na Greti, da se storijo nujno potrebni koraki proti nasilstvu „Pro Patrie“. Neposredna misel je bila, da se osnovi podružnica „sv. Cirila in Metoda“ za Barkovljanski okraj, katera bi skorej osnovala z pomočjo druhtvenega vodstva slovensko otroče zabavišče. Na ta poziv snidelo se je nepričakovano število rodoljubov iz Trsta, Barkovlj, Grete in Rojana, da osnuje podružnico sv. Cirila in Metoda, katera bi imela nalogo varovati narodnost slovensko pred potujčenjem.

Za danes omenimo le toliko, da so se vpisali v novo podružnico trije ustanovniki ter 80 rednih in podpornih članov. V začasni odbor bili so izvoljeni per acclamationem gg. Dragotin Martelanc predsednikom, Anton Škarab tajnikom in Jakob Ferluga blagajnikom. Slava zavednim okoličanom! Bog blagoslovi mlado podružnico!

Za družbo sv. Cirila in Metoda darovali so g. D. 2 for., priigralo se pri g. Mankoču f. 3.45; v gostilni pri „Simšiču“ nabrali so rodoljubi for. 2.23; nek poverjenik družbe sv. Mohora nabral je za družbo for. 1.50.

Za družbo sv. Cirila in Metoda (za podružnico na Greti) nabralo se je v soboto dne 2. t. m. v krčmi gosp. Ferluge 7 gl. 50 kr. — G. „Nedaj“ daroval v isti namen 1 gl. in 1 gl. za Barkovljansko pevsko družbo „Adrija“.

Delalsko podporno druhtvo naprosilo je državnega poslanca gospoda dra. Viteziča, da je zastopal na Dunaju o pogrebu visocega druhtvenega pokrovitelja.

Na dan pogreba izvešana je bila druhtvena zastava z črnim trakom. Po določbi predsedništva in v sporazumljenji z drugimi patrijotičnimi druhtvi, vdeleži se deputacija zadušnice pri sv. Justu v soboto 9. t. m. Naprosilo se boče redarstvo, da dovoli, da pride deputacija k črnej maši z druhtveno zastavo.

Diocezanske vesti. Dne 29. pr. m. umrl je v Gorici Franc Sušek, župnik v pekoji. Rojen 5. oktobra 1833 v Gorici,

bil je v mašnika posvečen 21. sept. 1857 ter je služboval kot župnik mnogo let na Bukovem in v Renčah. — Isti dan umrl je v goriškej hiralnici Janez Juri, duhovnik videmske nadškofije. — Č. g. Štefan Valentinčič preselil se je danes iz Gorice in prevzel vikarijsko službo v Velikem Dolu, kjer ga je ljudstvo presrečno sprejelo, ko je prišel pretekli ponedeljek na ogled. — Č. g. vikar v Kronbergu bo poučeval vsled sklepa mestnega šolskega sveta goriškega krščanski nauk v mestni ljudski šoli na Ajsevici po tri ure na teden in bo dobival 150 gl. odškodnine na leto.

Naučno ministerstvo je odredilo, da so ostale večerajšnji dan vse šole zaprte, da se more šolska mladina vdeležiti zadušnic za pokojnim cesarjevičem.

Tržaško podporno in bralno druhtvo priredi dne 9. februarja t. l. v gledališču „Fenice“ dramatično predstavo in ples. Pri predstavi sodeluje igralno osobje dramatičnega druhtva Ljubljanskega. Pred in med igro svira godba c. kr. 87. pešpolka. — „Revček Andrejček“. Narodna igra s petjem v 5 dejanjih. Po Karlu Morretu poslovenil J. Bedenek. Igro vodi in uprizori režiser dram. druhtva gosp. I. Borštnik. — Po igri ples. — Ustopnina k dramatični predstavi: V prizemlji 50 kr., galeriji 30 kr.; k plesu ustopnina posebej 50 kr.; sedež v prizemlji I. vrste 50 kr., II. vrste 30 kr. Skupni listek k predstavi in plesu 80 kr. Ustopnice se prodajajo pri gospodu Kržetu, piazza St. Giovanni v trgovini, v kavarni Commercio via Caserma št. 13. I. n.) zadnji večer samo v gledališču. — Čisti dohodek namenjen je za druhtveno zastavo. Blagodarom se ne stavijo meje. — Blagajna se odpre ob 1/27. uri. Začetek ob 8. uri.

Naravoslovno jadransko druhtvo imelo je dne 27. p. m. skupščino. Poročalo se je o velikem velevažnem vspehu izkopavanj pri sv. Luciji in Kobaridu ter o ostalem delovanji druhtva. — V novo ravnateljstvo bili so vsi dosedanji ravnateljji v novič izvoljeni.

Avstrijska-ogerska banka je obrestno mero pri eskomptu znižala na štiri odstotke, pri posojilih na pet odstotkov.

Hrvatsko akademično druhtvo „Zvonimir“ na Dunaju slavi dne 11. t. m. v prostorih gostilne „Goldenes Kreuz“ (VI., Mariahilferstrasse 99) 200 letnico rojstva narodnega pesnika Fra Andrije Kačića-Miošiča z dobrovoljnim sodelovanjem nekaterih članov „Slavjanskega pevskega druhtva na Dunaju“, akadem. druhtva „Slovenije“, gēne. Milene-Hrzičeve ter gg. Otona Žrta in Vlaha Budmanija. Čisti dohodek namenjen je druhtvenim svrham. — Darovi sprejemajo se s zahvalnostjo.

Vrtec. Št. 2. prinaša nastopno vsebino: 1. Po zimi. 2. Na Tičnici. 3. Storit jim dobro, ki vas žalijo. 4. Kmet in graščak. 5. Kopnečemu snegu. 6. Ledena palača v Kanadi. 7. Marija nad vse pomočnike. 8. Turko v zaporu. 9. Ptičji pogovori po zimi. 10. Lovske kvante. 11. Prirodopisno-natoroznansko polje. 12. Zakaj kukavica samo do Kresa kuka? Listje in cvetje. —

„Ljubljanski Zvon“ prinaša 2. v zvezku nastopno vsebino: 1. Gorazd: List iz kronike Zajčke. Legenda. 2. Ranko: Madriguli. 3. Janko Kersnik: „Ročlin in Vrjansko“. Povest. (Dalje.) 4. Josip Stritar: Levstik. (Konec.) 5. I. Vrhovec: Zeleznice in njih različni značaj pri posameznih narodih. 6. Anton Koder: Iz življenja. Noveleta. 7. Simon Rutar: Imenik krajepisnih imen slovenskih. (Konec.) 8. Dr. K. Štrekelj: Jezikoslovne mrvice. 9. Radinski: Zlata utva. Balada. 11. Zamejski. Spomin. 12. Književna poročila. 13. Listek.

„Kolo“ broj 1. Za glasovir glasbotvorio Franjo Miroslav Kalski. Uzornomu rodoljubu Josipu Gorupu posvečuje skladatelj. — Ciena 1 for. Vlastita naklada. — Tiskao R. Milic u Ljubljani. — Lično

